

Respons

Afghanistan: Politisk aktive studenter

Problemstilling/spørsmål:

- Er politisk aktive studenter utsatt for reaksjoner fra sentrale myndigheter i Afghanistan som følge av kritikk av myndighetene? Er studenter som driver menneskerettighetsarbeid utsatt for reaksjoner fra myndighetene? Eventuelt hva slags reaksjoner er de utsatt for?

Politisk aktive studenter

Studenter og partipolitikk

Det foreligger lite skriftlig materiale som omhandler studentpolitikk i Afghanistan. Landinfo er ikke kjent med at dette er omtalt i rapporter fra blant annet Amnesty International, Human Rights Watch, Freedom House, Home Office eller U.S. Department of State. At det har vært lite fokus på organisert studentpolitikk poengteres også i Antonio Giustozzis studie *Between patronage and rebellion – Student politics in Afghanistan*. Giustozzi beskriver rekruttering til politiske partier og grupper ved universitetene som en blanding av lojalitet fra støttespillere, som blant annet ønsker å knytte seg til partier for karrieremuligheter, og opposisjon/opprør mot gjeldene maktpolitikk. Ifølge Giustozzis studie er kun en liten gruppe studenter politisk aktive. Studentpolitikken er pr. i dag mer preget av etniske konflikter enn den var på 1960- og 1970-tallet (Giustozzi 2010, s. 5). En gruppe som er spesielt etnisk orientert i sin politiske aktivitet er hazaraene, den historisk sett mest diskriminerte etniske gruppen i Afghanistan.

Hazaraene er den eneste etniske gruppen som begrenser medlemskap i sine partier til hazaraer og shia-muslimer. Det er allikevel få politiske partier som kan vise til en genuin multietnisk medlemsmasse. Hazaraene har tilknytting til Hizb-i-Wahdat og Harakat-i-Islami, usbekerne til Junbesh-i-Milli-Islami, tajikerne til Jamiat-i-Islami, og pashtunerne har tilknytting til Afghan Millat og Hizb-i-Islami.

I følge Giustozzi (2010) uttrykkes opposisjon og opprør gjennom ungdomsgjenger med forbindelse til ulike politiske faksjoner og gjennom undergrunnsaktivisme. Undergrunnsmiljøene er dominert av islamistiske og fundamentalistiske grupper. Opprørsgrupper som Taliban har imidlertid begrenset aktivitet ved universitetene. I

Respons **Afghanistan: Politisk aktive studenter**

forbindelse med en reise Landinfo gjennomførte til Afghanistan i november 2010, opplyste imidlertid en representant for en internasjonal organisasjon at en i den senere tid har registrert at enkelte studenter i sine ferier har reist ut av Kabul for å bistå Taliban /opprørsgrupper. Det ble hevdet at dette først og fremst dreide seg om medisinerstudenter som bistod i Talibans sanitet. Den ideologiske diskursen ved universitetene er i stor grad drevet av konflikt mellom et islamistisk og et sekulært syn på grunnlaget for staten. I følge Giustozzi er studenter ved det islamske lovfakultetet mest politisk aktive.

Artikkelen til Giustozzi omtaler ikke i hvilken grad myndighetspersoner, eller andre, motarbeider kritiske røster. Etter Landinfos vurdering må eventuell motstand mot studentenes virksomhet ses i lys av den tilknytningen studentene har til ulike maktpersoner og eventuelt deres partier, både innenfor og utenfor myndighetsapparatet.

Studenter og menneskerettighetsarbeid

Landinfo er ikke kjent med skriftlig materiale som omhandler situasjonen for studenter som er aktive innen menneskerettighetsfeltet. Landinfo har vært i kontakt med FNs representasjon i Afghanistan, Open Society Institute (OSI) og Afghanistan Human Rights and Democracy Organisation (AHRDO). Ingen av organisasjonene har foretatt systematisk dokumentering av forhold som gjelder studenter spesifikt. Det er imidlertid grunn til å tro at situasjonen for studenter som er aktive innen menneskerettighetsfeltet ikke er vesentlig annerledes enn for andre grupper av afghanere som driver menneskerettighetsarbeid. Giustozzi påpeker imidlertid at Det nasjonale etterretningsvesenet (NDS), har en egen avdeling som spesialiserer seg på studenter. Det finnes eksempler på at denne enheten har intervenert i studentenes aktiviteter for å skremme studentene og for å påpeke mulige konsekvenser dersom de fortsetter disse aktivitetene. Dette har gjort at studentene har sett seg nødt til å tone ned sine politiske utsagn (Giustozzi 2010, s. 5). Det er grunn til å anta at menneskerettighetsaktivister også vil kunne være av interesse for NDS, selv om dette ikke er omtalt direkte i artikkelen.

Situasjonen for menneskerettighetsaktivister beskrives som svært vanskelig. Ytringsfriheten blir stadig mer begrenset. Blant annet melder mange journalister at deres relasjon til myndighetene ofte er preget av mer usikkerhet enn deres relasjon til opprørgruppene. . Blant annet Freedom House melder om direkte trusler mot personer som formidler myndighetskritisk informasjon. Reporters without Borders beskriver situasjonen slik: "Afghan journalists are relatively free to express themselves, as long as they do not comment critically on the country's only really taboo subject, Islam" (2010 s.75). En av de mest profilerte sakene i denne sammenheng, er dødsdommen mot studenten og journalisten fra Mazar-e-Sharif, Sayed Perwiz Kambakhsh. Han ble dømt for å ha lastet ned og distribuert en artikkel som belyste kvinners menneskerettighetssituasjon i islam. Dødsdommen ble senere omgjort til 20 års fengsel, og ifølge Amnesty International ble han til slutt benådet av Karzai og gitt asyl i et tredjeland.

Freedom House (2010) rapporterer om tilfeller hvor krigsherrer tilknyttet myndighetene ulike steder i landet, misbruker politi-, militær- og etterretningsmyndigheter under deres kontroll i egen interesse. Personer som på ulike måter konfronterer krigsherrene risikerer således å møte motstand fra myndighetsapparatet. Urettmessige fengslinger, tortur, utpressing og utenomrettslige henrettelser forekommer. Personer med ansvar for omfattende og alvorlige menneskerettighetsovergrep har fremdeles stor grad av immunitet og ifølge flere menneskerettighetsaktører danner denne vedvarende tilstanden av straffefrihet grunnlaget for

---

Respons Afghanistan: Politisk aktive studenter

at misbruk av myndighetsapparatet kan fortsette. Human Rights Watch (2010) beskriver situasjonen slik:

”The absence of due process of law remains a fundamental failing of the Afghan legal system, as Afghans continue to face arbitrary detentions, are frequently denied access to lawyer, and are often denied the right to challenge the grounds of their detention before an impartial judge. Court procedures are marred by corruption and the abuse of power”.

Hva gjelder situasjonen for menneskerettighetsforkjempere beskriver Human Rights Watch (2010) en situasjon med begrenset ytringsfrihet for de som kritiserer myndighetene eller lokale maktpersoner. Det er vanlig med trusler og vold mot opposisjonelle politikere, journalister og sivilsamfunnsaktivister for å begrense deres aktiviteter. Dette har ført til at flere og flere menneskerettighetsforkjempere og journalister utøver selvsensur Etter Landinfos vurdering står studenter som er aktive menneskerettighetsaktører overfor tilsvarende utfordringer.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Giustozzi, A. (2010, februar). *Between Patronage and Rebellion – Student politics in Afghanistan*. Kabul: Afghanistan Research and Evaluation Unit, Briefing Paper Series.
- U.S. Department of State (2009, 11. mars). *Afghanistan. Country Reports on Human Rights Practices – 2009*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/sca/136084.htm> [lastet ned 7. oktober 2010]
- Human Rights Watch (2010). *Country Summary. Afghanistan*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/node/87390> [lastet ned 10. november 2010]
- Reporters without Borders (2009, 1. mai). *Afghanistan – World Report*. Paris: Reporters without Borders. Tilgjengelig fra http://arabia.reporters-sans-frontieres.org/rubrique.php?id_rubrique=796 [lastet ned 10. november 2010]

Respons Afghanistan: Politisk aktive studenter

- Freedom House (u.å). *Freedom in the world 2010 – Afghanistan*. Washington, DC: Freedom House. Tilgjengelig fra <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?country=7765&page=22&year=2010> [lastet ned 10. november 2010]
- Amnesty International (2009, 6. september). *Afghanistan: Perwiz Kambakhsh's release raises hopes for other detainees*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/for-media/press-releases/afghanistan-perwiz-kambakhsh%E2%80%99s-release-raises-hopes-other-detainees-2009> [lastet ned 6. desember 2010]

Muntlig kilde

- Samtale med en representant for en internasjonal organisasjon under Landinfos tjenestereise til Afghanistan november 2010.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.